

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Зданевич Лариси Володимирівни
на дисертаційну роботу **Мкртічян Оксани Альбертівни**
**«Система підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до
розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років»** на здобуття наукового
ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і
методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження

Дисертаційне дослідження Мкртічян Оксани Альбертівни присвячене важливій та актуальній проблемі, оскільки незважаючи на значну кількість теоретичних і емпіричних досліджень, які було проведено в галузі дошкільної освіти, проблема підготовки вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років є не достатньо розробленою. Крім того, аналіз практики засвідчив, що вихователі ЗДО недостатньо уваги приділяють цілеспрямованому розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років. Усе це дозволило авторці визнати проблему вивчення теоретико-методичних засад підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років як пріоритетну.

Актуальним за таких обставин постає подолання суперечностей між: об'єктивною потребою підвищення якості підготовки майбутнього вихователя до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років і не розробленістю концептуально-методологічних засад формування готовності до даного виду діяльності, науково обґрунтованих педагогічних стратегій забезпечення відповідного процесу; потребами дітей дошкільного віку в реалізації музичних здібностей та недостатнім рівнем професійної підготовки вихователів ЗДО до розвитку творчості дошкільників в галузі музичного мистецтва; досить високим рівнем розробленості теоретичних засад підготовки майбутнього вихователя до розвитку музичних здібностей дошкільників та недостатнім науковим обґрунтуванням необхідності реалізації цілеспрямованої системи підготовки вихователів ЗДО у даному напрямі; достатньо високим рівнем розробленості в психолого-педагогічній науці питань розвитку музичних здібностей дошкільників в умовах ЗДО та недостатнім використанням цих напрацювань в освітньому середовищі ЗДО; реально існуючою специфікою професійної діяльності музичного керівника та вихователя ЗДО і відсутністю її врахування у змісті їхньої підготовки у педагогічному ЗВО; необхідністю цілеспрямованої підготовки майбутнього вихователя ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років і

нерозробленістю відповідних методик, спроможних забезпечити цілісність, системність і якість зазначеного процесу.

Викладені аргументи переконують в актуальності, своєчасності та доцільності для наукового пошуку дисертаційного дослідження Мкртічян Оксани Альбертівни «Система підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років».

Результати дослідження упроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Бердянського державного педагогічного університету, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II, Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження Мкртічян Оксани Альбертівни, необхідно вказати на наукову новизну і теоретичне значення одержаних результатів дослідження. У процесі дослідження авторкою *вперше обґрунтовано* теоретико-методологічні основи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років на різних рівнях узагальнення та конкретизації – методологічному (синтез культурологічного, філософського, загальнонаукового і галузевого підходів), теоретичному (сукупність вихідних понять і категорій, дефініцій і теорій), технологічному (прикладний компонент системи, що забезпечує її дієвість в сучасних умовах з урахуванням вимог дошкільної освіти);

дослідницею *спроектовано педагогічну систему* підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, яка містить концептуально-цільовий (підходи, закономірності, принципи навчання і виховання майбутніх вихователів ЗДО), змістовий (компоненти готовності вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років: мотиваційний, когнітивно-творчий, діяльнісно-операційний, рефлексійний), процесуально-технологічний (організаційні форми, методи, засоби освітньої діяльності), оцінно-рефлексійний (критерії, показники та рівні готовності вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, система заходів, спрямованих

на оперативний контроль і коригування освітнього процесу) блоки і обґрунтовано організаційно-педагогічні умови ефективного функціонування педагогічної системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років (формування мотивації студентів до музично-творчої діяльності; створення творчого культурно-освітнього середовища на засадах інтегрованого вивчення мистецьких дисциплін; систематичне залучення здобувачів до активно-творчої позанавчальної діяльності);

Оксаною Альбертівною *уточнено та конкретизовано*: суть понять «музичні здібності дітей 4–7 років» як стійкі індивідуально-психологічні властивості, що забезпечують успішність в процесі опанування дошкільником різними видами музичної діяльності на основі виявлення та розвитку музичних задатків; «готовність вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років» – стійка інтегративна особистісно-професійна здатність вихователя, яка охоплює відповідні знання, вміння, навички, якості та цінності, позитивну мотивацію та налаштованість на розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років в майбутній професійній діяльності, що у комплексі забезпечують повноцінне опанування програмними результатами в процесі професійної підготовки;

визначено показники (яскраво виражене позитивне ставлення до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років у майбутній професійній діяльності; розвинена мотивація до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; обсяг і якість знань, що відповідають вимогам державного освітнього стандарту; вміння розвивати у дитини музичні здібності; творче використання знань і можливість їхнього застосування на практиці; вміння розвивати у дитини музичні здібності; володіння методиками організації, педагогічного супроводу та підтримки музичного розвитку дітей; здатність до організації і керівництва музичною діяльністю дітей; здатність виявляти й оцінювати музичні здібності дітей 4–7 років; здійснення рефлексії та саморегуляції поведінки й діяльності; адекватна самооцінка), критерії (мотиваційно-аксіологічний, операційно-змістовий, процесуальний, рефлексійний) і рівні (високий, середній, низький) готовності вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років;

уточнено зміст понять «здібності», «музичні здібності», «музично-освітнє середовище», «музично-творча діяльність», «педагогічна система підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років»;

подальшого розвитку набули: окремі питання методики навчання, виховання і розвитку фахівців спеціальності 012, зумовлені необхідністю

врахування специфіки психолого-педагогічної та дидактичної готовності вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; методичні підходи до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, зокрема з використанням сучасних ІКТ.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Визначена Мкртічян О. А. *мета дослідження* полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років. Мета узгоджується із назвою дисертації, у її формулюванні містяться очікувані результати. Сформульовані *завдання дослідження* конкретизують шляхи і методи її досягнення, визначають бачення авторкою перспективи їхньої практичної реалізації.

Основні концептуальні ідеї дослідження базується на трьох взаємопов'язаних концептах: методологічному, теоретичному та технологічному.

Це дало змогу авторці окреслити концепцію дослідження, яка ґрунтується на ідеї, згідно з якою якість підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років підвищиться за умови теоретико-методологічного обґрунтування та практичної реалізації педагогічної системи, яка охоплює принципи, мету, завдання, зміст, засоби, методи, критерії та показники її результативності. Це дозволить вже в умовах бакалаврату підвищити рівень готовності майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років. Розроблення запропонованої системи ґрунтується на інтеграції системного, акмеологічного, аксіологічного, діяльнісного, компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів, які у своїй єдності визначають методологічні засади досліджуваної проблеми.

Як засвідчує аналіз дисертації, науковий апарат дослідження визначено коректно, відповідно до окреслених завдань і вимог до такого виду та рівня робіт.

Наукові положення, результати дослідження та висновки базуються на ґрунтовному аналізі філософсько-культурологічної, психолого-педагогічної, науково-методичної літератури та практики щодо досліджуваної проблеми.

Обраний дослідницею *комплекс методів дослідження* дозволяє в повній мірі забезпечити достовірність та надійність наукових результатів роботи. Наукові факти та ідеї, які розкривають концепцію дослідження достатньо обґрунтовані застосуванням *теоретичних*: аналіз філософських,

соціологічних, культурологічних, мистецтвознавчих, психологічних, педагогічних наукових знань, нормативної документації і навчальних видань з проблем професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; системний і функціональний аналізи, порівняння, абстрагування, моделювання, класифікація, систематизація та узагальнення теоретичних і методичних засад – для з'ясування сучасного стану проблеми в теорії і практиці, обґрунтування концепції та розробки педагогічної системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, виявлення організаційно-педагогічних умов, удосконалення змісту і відбору дієвих форм, методів і засобів розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; *емпіричних*: спостереження (пряме, опосередковане, довготривале, фіксоване) – для виявлення особливостей розвитку музичних здібностей майбутніх вихователів та дошкільників; експертні оцінки, узагальнення незалежних характеристик, бесіди, інтерв'ю, анкетування, тестування, контрольні роботи – з метою з'ясування рівня готовності вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи) – для перевірки ефективності педагогічної системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; *статистичної та аналітичної обробки даних* – для проведення кількісного та якісного аналізу параметрів, отриманих у процесі педагогічного експерименту, підтвердження достовірності його результатів щодо якості і дієвості педагогічної системи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років.

Зміст роботи та аналіз отриманих результатів дають змогу констатувати про досягнення поставленої мети і вирішення завдань дослідження.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів дослідження Мкртічян О. А. полягає в розробці та впровадженні в освітній процес ЗВО педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; навчально-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років під час вивчення предметів психолого-педагогічного спрямування, презентованого у вигляді силабусів, дидактичних засобів навчання, методичних рекомендацій до педагогічних студій; модифікації навчально-методичних комплексів дисциплін: «Педагогіка», «Психологія», «Українське

мистецтво в історичному вимірі», «Теорія та методика музичного виховання», «Теорія музики і сольфеджіо»; розробленні й упровадженні авторської педагогічної студії «Розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років»).

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Структура роботи є логічною. Дисертація складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (582 найменування, з яких 62 – іноземні) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 514 сторінок, із них основного тексту – 372 сторінки. Робота містить 11 таблиць і 9 рисунків.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт, предмет, концепцію дослідження, викладено методологічні й теоретичні основи. Логічно схарактеризовано систему використаних у роботі дослідницьких методів. Розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення; наведено дані про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років як психолого-педагогічна проблема»** – на основі аналізу філософської, мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури досліджено підходи вчених щодо проблеми розвитку музичних здібностей, конкретизовано зміст і структуру музичних здібностей дітей дошкільного віку, визначено особливості та педагогічні можливості розвитку музичних здібностей дошкільників, доведено, що вік дитини 4–7 років є найбільш сприятливим для розвитку її музичних здібностей.

Мкртічян Оксана Альбертівна підкреслює, що розвиток музичних здібностей дітей дошкільного віку сприяє розвитку їхньої стійкої уваги, пам'яті та уяви, активізує їхнє репродуктивне та продуктивне мислення, позитивно впливає на їхнє загальнокультурне становлення. У контексті вищезазначеного авторкою доведено, що саме від підготовленості вихователя до професійної діяльності залежить його здатність розвивати здібності дошкільника, зокрема музичні.

У другому розділі – **«Теоретико-методологічні основи та концепція підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років»** – проаналізовано ступінь розробленості проблеми підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років у вітчизняній та зарубіжній педагогіці; обґрунтовано методологічні підходи дослідження та запропоновано

авторську концепцію професійної підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; розкрито суть готовності до даного виду діяльності; визначено компоненти готовності майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років.

Науково виважено автором суть ключового поняття «підготовка майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років», як процесу опанування знаннями, уміннями та навичками, розвиток професійних і особистісних якостей у галузі дошкільного музичного мистецтва, музично-творчого мислення, формування мотивів, потреб та професійно-педагогічних компетентностей задля розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років в майбутній професійній діяльності. В дослідженні доведено, що результатом підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років є сформована готовність до даного виду діяльності.

Також дослідницею визначено суть поняття «готовність вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років» як стійку інтегративну особистісно-професійну здатність вихователя, яка охоплює відповідні знання, вміння, навички, якості та цінності, позитивну мотивацію та налаштованість на розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років в майбутній професійній діяльності, що у комплексі забезпечують повноцінне опанування програмними результатами в процесі підготовки.

У третьому розділі **«Обґрунтування педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років»** подано обґрунтування педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; визначено організаційно-педагогічні умови її реалізації; спроектовано процес поетапного формування готовності майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років у процесі навчання на бакалаврському рівні вищої освіти.

Дослідницею розроблено педагогічну систему підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, складовими якої стали: концептуально-цільовий, змістовий, процесуально-технологічний, оцінно-рефлексійний блоки (рис. 1.). Ці блоки є взаємообумовленими та взаємопов'язаними. Їхнє органічне поєднання мало забезпечити функціональну єдність усіх компонентів готовності майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років.

Викликає схвалення виокремлення організаційно-педагогічних умов, що забезпечують сформовану готовність майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років: формування мотивації здобувачів до

музично-творчої діяльності; створення творчого культурно-освітнього середовища на засадах інтегрованого вивчення мистецьких дисциплін; систематичне залучення здобувачів до активно-творчої позанавчальної діяльності.

Мкртічян О. А. робить висновок про те, реалізація процесу формування готовності майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років має здійснюватися поетапно (мотиваційно-цільовий, змістово-діяльнісний, оцінно-результативний етапи).

У четвертому розділі «**Експериментальна перевірка ефективності розробленої педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років**» представлено педагогічний експеримент, висвітлено результати моніторингу рівнів готовності майбутніх вихователів ЗДО до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років, здійснено кількісний і якісний аналіз результатів дослідження.

Сильною стороною педагогічного експерименту є залучення до роботи досить великої кількості респондентів: 614 здобувачів факультетів дошкільної освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (312 здобувачів 1–4 курсів склали експериментальну групу (ЕГ), 302 – контрольну групу (КГ)) та 34 викладачі фахових дисциплін.

Мкртічян О. А. науково грамотно визначено та обґрунтовано *критерії* (мотиваційно-аксіологічний, операційно-змістовий, процесуальний, рефлексійний), *показники* (яскраво виражене позитивне ставлення до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років у майбутній професійній діяльності; розвинена мотивація до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років; обсяг і якість знань, що відповідають вимогам державного освітнього стандарту; вміння розвивати у дитини музичні здібності; творче використання знань і можливість їхнього застосування на практиці; вміння розвивати у дитини музичні здібності; володіння методиками організації, педагогічного супроводу та підтримки музичного розвитку дітей; здатність до організації і керівництва музичною діяльністю дітей; здатність виявляти й оцінювати музичні здібності дітей 4-7 років; здійснення рефлексії та саморегуляції поведінки й діяльності; адекватна самооцінка); *рівні* (високий, середній, низький) сформованості готовності майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років та відповідний діагностичний інструментарій.

Особливо вражає своєю різноманітністю методичний інструментарій формувального експерименту. Okремо варто відзначити запропоновані дисертанткою методи та форми щодо розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років в процесі підготовки вихователів закладів дошкільної освіти. Це:

- тренінгова програма для студентів-першокурсників «Студентська весна»; тематичні вебінари;
- робота авторської педагогічної студії «Розвиток музичних здібностей дітей 4–7 років», комплекс занять з вивчення та опанування методикою авторських програм;
- інтерактивні методи: дискусія, метод проєктів, «мозковий штурм», «асоціативний куш», рольові, ділові ігри, кейс-метод;
- запровадження додаткових завдань музичного спрямування до кожного виду практики;
- методичні рекомендації з навчальних дисциплін: «Теорія музики і сольфеджіо», «Музично-ритмічні фізкультхвилинки на уроках в школі», «Українське мистецтво в історичному вимірі»;
- робота спрямовувалася на розвиток якостей і здібностей здобувачів до музично-творчої діяльності в спеціально створеному творчому культурно-освітньому середовищі на засадах інтегрованого вивчення психолого-педагогічних і мистецьких дисциплін (16); розроблені силабуси, навчальні та робочі програми навчальних дисциплін професійної підготовки музично-естетичного спрямування;
- конспекти лекцій, плани практичних занять;
- участь майбутніх вихователів у науково-дослідній роботі: написання наукових статей, індивідуально-дослідних завдань, курсових робіт;
- тренінгові та розвивальні заняття в умовах неформальної освіти;
- створення наукових гуртків;
- навчально-методичні лабораторії «Розвиток дошкільника», «Музичний розвиток дошкільника» тощо.

Тут простежуються новаторські розробки автора, які вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас високою результативністю.

Розділ містить детальний аналіз результатів педагогічного експерименту, який засвідчив позитивну динаміку змін в експериментальній групі порівняно з контрольною, дієвість розробленої та запровадженої авторської педагогічної системи підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років.

Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні (таблиці та рисунки), які суттєво розширюють й унаочнюють змістове поле дисертаційної роботи.

Отже, результати після проведеного експерименту є не випадковими, а їх достовірність підтверджена за допомогою критерію Пірсона (χ^2). Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву.

Загальні **висновки** логічно впливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань. У роботі зроблені відповідні узагальнення й висновки, оформлені додатки, які можуть бути використані теоретиками і практиками. Дисертанткою правильно подано список використаних джерел, який оформлений згідно вимог.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати дослідження, його положення й висновки можуть бути використані здобувачами вищої освіти, викладачами ЗВО, які реалізують професійну підготовку фахівців із дошкільної освіти, науковцями, аспірантами, вихователями ЗДО.

Основний зміст і результати дисертації оприлюднено в 52 наукових працях (із них 34 одноосібних), серед них: 1 монографія, 5 навчально-методичних посібників (3 у співавторстві), 17 статей у наукових фахових виданнях, 7 – в зарубіжних виданнях, зокрема 3 статті надруковано в журналах, що індексуються в наукометричній базі WoS, 22 – у збірниках матеріалів і тез доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Дотримання академічної доброчесності

За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація і автореферат відповідають чинним правилам і вимогам. Основні положення автореферату й дисертації – ідентичні. Порухення академічної доброчесності у дисертації не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, відзначаючи теоретичну новизну та практичне значення запропонованої до захисту дисертації, звернемо увагу на окремі недоліки, висловимо зауваження та побажання:

1. У першому розділі при аналізі проблеми розвитку музичних здібностей дітей 4-7 років було б доцільним більш чітко визначити основні підходи у дослідженнях науковців з даної проблематики, виокремити групи досліджень, основні здобутки та невирішені проблеми, які мають відношення до даної роботи.

2. Позитивно оцінюючи напрацювання авторки щодо теоретичних засад дослідження проблеми підготовки майбутніх вихователів вважаємо, що

робота значно виграла, якби дисертантка не лише обмежилася зарубіжним екскурсом (параграф 2.3.), а зазначила б, по-перше, за яким принципом розподілу країн були обрані саме ці країни; по-друге, що саме з цього досвіду використано під час педагогічного експерименту; і по-третє, зробила порівняльний аналіз щодо досліджень проблеми розвитку музичних здібностей дітей 4-7 років. Все це підкреслило б значущість дисертаційного дослідження у контексті євроінтеграційних процесів.

3. Дисертанткою проведено ґрунтовне пілотне дослідження, яке, безперечно, підсилило актуальність роботи й дало змогу скласти програму експерименту. Однак, на нашу думку, схарактеризувати методику і результати цього дослідження слід було докладніше.

4. Позитивно оцінюючи напрацювання авторки щодо практичних засад дослідження вважаємо, що робота значно виграла, якби дисертантка у додатках представила зразки тренінгової програми для студентів-першокурсників «Студентська весна»; подала приклади занять, рольових ігор, кейс-методу та ін., що спрямовані на підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років.

5. У підрозділі 4.1. «Загальні питання організації і проведення педагогічного експерименту», дисертантка сумлінно описує й обґрунтовує вибір методів діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років за чотирма критеріями (мотиваційно-аксіологічний, операційно-змістовий, процесуальний, особистісно-рефлексійний). На нашу думку, варто було б цей матеріал унаочнити у вигляді таблиці у самому підрозділі.

6. Використання електронних освітніх ресурсів стає перспективним напрямом оновлення системи формування професійної компетентності майбутніх вихователів, їх теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності. Передусім це стосується розроблення й впровадження ефективної освітньої технології дистанційного навчання, яка відбиває тенденції інформатизації сучасної освіти. У тексті дисертації дослідниця згадує певні засоби ІКТ, відеолекторії, звукові та екранні посібники зі спеціальним обладнанням, що використовувала в процесі підготовки майбутніх вихователів до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років. На нашу думку, дослідницею не використані можливості освітніх веб-сайтів та блогів як ефективних форм організації дистанційного навчання в процесі підготовки майбутніх вихователів до такого виду роботи.

Висловлені зауваження та побажання лише засвідчують величезні перспективи та відкритість досліджуваної проблеми, мають суто рекомендаційний характер й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Мкртічан Оксани Альбертівни, яка здійснена на високому науковому рівні, справляє гарне враження глибиною теоретичного аналізу і конкретністю методичних пропозицій та носить характер закінченого самостійного наукового дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційне дослідження Мкртічан Оксани Альбертівни «Система підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку музичних здібностей дітей 4–7 років» є самостійною науковою працею, яка повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради та вимогам, що висуваються до дисертацій (пункти 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р., із змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.)), нормативним актам МОН України та паспорта спеціальності, а її авторка **Мкртічан Оксана Альбертівна** заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Підпис Зданевич Л. В. засвідчую

Начальник відділу кадрів ХГПА

В. М. Барановська